

פתרון תרגיל בית 2 - טופולוגיה

שאלה 1

תזכורת: הגדרנו בכיתה את המטריקה ה- p -adic באופן הבא: עבור $p \in \mathbb{N}$
ראשוני מגדירים מטריקה על $\mathbb{Z}$

$$k(x, y) = \max \{i : p^i \mid (x - y)\} \text{ עבור } , d_p(x, y) = \begin{cases} 0 & x = y \\ \frac{1}{p^{k(x, y)}} & x \neq y \end{cases}$$

א. הוכיחו ש $p^n \xrightarrow{d_p} 0$.

ב. תארו את הכדור $B_{d_7}\left(3, \frac{1}{49}\right)$ במרחב $(\mathbb{Z}, d_7)$.

ג. עבור $t \in \mathbb{Z}$ מצאו דוגמה לסדרה לא קבועה במרחב $(\mathbb{Z}, d_3)$ המתכנסת ל- t .

ד. הוכיחו/הפריכו: הפונקציה $f(x) = x^5$ רציפה ב- $(\mathbb{Z}, d_5)$.

פתרון

א. $k(p^n, 0) = \max \{i : p^i \mid (p^n - 0)\} = n \Rightarrow d_p(p^n, 0) = \frac{1}{p^n} \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0 \Rightarrow p^n \xrightarrow{d_p} 0$

ב. $k(x, 3) \geq 3$ ולכן $\frac{1}{7^{k(x, 3)}} < \frac{1}{7^2}$ ולכן $B_{d_7}\left(3, \frac{1}{49}\right) = \left\{x \in \mathbb{Z} : d_7(x, 3) < \frac{1}{7^2}\right\}$

ומכאן $7^3 \mid (x - 3)$ ולכן הכדור הוא $3 + 7^3\mathbb{Z}$.

ג. למשל: $x_n = 3^n + t$ שכן מתקיים $d_3(x_n, t) = \frac{1}{3^n} \rightarrow 0$

ד. נוכיח רציפות בנקודה $a \in \mathbb{Z}$. יש להראות שלכל $\varepsilon > 0$ קיים $\delta > 0$ כך שאם

$x \in B(a, \delta)$ אזי $f(x) \in B(f(a), \varepsilon)$. נשים לב שמכיוון ש-

$x^5 - a^5 = (x - a)(x^4 + x^3a + x^2a^2 + xa^3 + a^4)$ מתקיים $k(x^5, a^5) \geq k(x, a)$ ולכן

$d_5(x^5, a^5) \leq d(x, a) < \delta$ עבור $x = a$ אי השוויון האחרון גם כן מתקיים. נוכל

לבחור $\varepsilon = \delta$ ולסיים את ההוכחה.

שאלה 2

יהיו $x_1, x_2 \in (X, d)$ ו- $r_1, r_2 > 0$ ויהיו $B(x_1, r_1), B(x_2, r_2)$ כדורים פתוחים

שחיתוכם אינו ריק. תהי $p \in B(x_1, r_1) \cap B(x_2, r_2)$ - ו

$$r = \min\{r_1 - d(p, x_1), r_2 - d(p, x_2)\}$$

הוכיחו ש- $B(p, r) \subseteq B(x_1, r_1) \cap B(x_2, r_2)$.

פתרון

טענת עזר:

תהי $p \in B(x, R)$ ונניח שמתקיים $0 < r \leq R - d(x, p)$, אזי $B(p, r) \subseteq B(x, R)$.

הוכחת טענת עזר:

יהי $z \in B(p, r)$ אזי $d(p, z) < r$. $d(p, z) < r \leq R - d(p, x) + d(p, x) \leq R - d(p, x) + d(z, x) \leq R$ ולכן

$$z \in B(x, R)$$

הערה: אכן מתקיים $0 < R - d(x, p)$ שכן $p \in B(x, R)$.

מש"ל טענת עזר.

כעת, יהי $r = \min\{r_2 - d(p, x_2), r_1 - d(p, x_1)\}$. מהעובדה ש- $p \in B(x_1, r_1)$ ומטענת

העזר נובע ש- $B(p, r) \subseteq B(x_1, r_1)$ (הציבו $x = x_1, R = r_1$). באופן דומה נקבל

$$B(p, r) \subseteq B(x_2, r_2)$$

שאלה 3

הגדרה: תהי $\{x_n\}$ סדרה במרחב מטרי כלשהו (X, d) . נאמר שהסדרה היא

"קבועה לבסוף" אם קיים $x \in X$ כך שקיים $n_0 \in \mathbb{N}$ עבורו לכל $n \geq n_0$ מתקיים

$$x_n = x$$

א. הוכיחו כי בכל מרחב מטרי, כל סדרה קבועה לבסוף מתכנסת.

ב. הוכיחו כי סדרה מתכנסת במרחב מטרי **דיסקרטי** אם ורק אם היא

קבועה לבסוף.

- ג.** אפיינו את סדרות הקושי במרחב הדיסקרטי (כלומר, נסחו תנאי מספיק והכרחי להיות סדרה כלשהי סדרת קושי, והוכיחו תנאי זה!).
- ד.** הסיקו שכל מרחב דיסקרטי הוא שלם.

פתרון

- א.** נניח ש $\{x_n\}$ קבועה לבסוף אזי קיימים $n_0 \in \mathbb{N}$, $x \in X$ כך שלכל $n \geq n_0$ מתקיים $x_n = x$. נראה שהסדרה $\{x_n\}$ מתכנסת ל x . יהי $\varepsilon > 0$ אזי לכל $n \geq n_0$ מתקיים $d(x_n, x) = d(x, x) = 0 < \varepsilon$.
- ב.** מספיק להוכיח (עפ"י סעיף א') שכל סדרה מתכנסת במ"מ דיסקרטי היא קבועה לבסוף.

- נניח $x \rightarrow \{x_n\}$ במ"מ דיסקרטי, אזי קיים $n_0 \in \mathbb{N}$ כך שלכל $n > n_0$ מתקיים $d(x_n, x) < 1$; אך זה אומר בהכרח שלכל $n \geq n_0$ $d(x_n, x) = 0$ (המרחקים האפשריים הם רק 0 או 1). מכאן $x_n = x$ לכל $n \geq n_0$.

- ג.** סדרה במרחב דיסקרטי היא קושי אמ"מ היא קבועה לבסוף.
- כיוון ראשון: אם הסדרה קבועה לבסוף היא מתכנסת (לפי סעיף א') וסדרה מתכנסת היא קושי.

- בכיוון שני: נניח שהסדרה היא סדרת קושי ונוכיח שהיא קבועה לבסוף. מהגדרת קושי עבור $\varepsilon = 1$ קיים $n_0 \in \mathbb{N}$ כך שלכל $m, n \geq n_0$ מתקיים $d(x_m, x_n) < 1$. מהגדרת המטריקה הדיסקרטית נובע ש- $x_m = x_n$ לכל $m, n \geq n_0$, ובפרט $x_n = x_{n_0}$ לכל $n \geq n_0$ ולכן הסדרה קבועה לבסוף.

- ד.** תהי $\{x_n\}$ סדרת קושי. לפי סעיף ג' היא קבועה לבסוף ולפי סעיף א' היא מתכנסת.

שאלה 4

במרחב ℓ_∞ הראו שהסדרה $x_n = \left(\frac{n+1}{n}, \frac{n+2}{2n}, \frac{n+3}{3n}, \dots \right)$ מתכנסת, ומצאו את גבולה.

פתרון

הגבול הוא $x = \left(1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \dots \right)$. הוכחה: מתקיים $d(x_n, x) = \frac{1}{n} \rightarrow 0$ (מדוע?).

שאלה 5

א. הוכיחו את הטענה הכללית הבאה: יהי (X, σ) מרחב מטרי, ויהי (Y, σ_Y) תת מרחב מטרי שלו. תהי $\{x_n\} \subseteq Y$ ו- $y \in Y$. אזי $x_n \xrightarrow{\sigma_Y} y$ אם"מ $x_n \xrightarrow{\sigma} y$.

נתבונן במרחב $\langle \mathbb{I}, d \rangle$ כאשר $\mathbb{I}$ הוא קבוצת המספרים האי-רציונאליים, ו- d היא המטריקה הסטנדרטית המושרית מ- $\mathbb{R}$. נגדיר את הסדרה הבאה:

$$x_n = \frac{n + \sqrt{2}}{n - \sqrt{2}}$$

ב. הוכיחו שהסדרה $\{x_n\} \subseteq \mathbb{I}$.

ג. הוכיחו שהסדרה אינה מתכנסת בתת המרחב המטרי $\langle \mathbb{I}, d \rangle$.

פתרון

א. שימו לב שלכל $n \in \mathbb{N}$ מתקיים $\sigma(x_n, y) = \sigma_Y(x_n, y)$ ולכן $x_n \xrightarrow{\sigma_Y} y$ אם"מ $\sigma_Y(x_n, y) \rightarrow 0$ אם"מ $x_n \xrightarrow{\sigma} y$.

ב. נניח בשלילה שקיים $n \in \mathbb{N}$ כך ש- x_n רציונאלי. אזי קיימים p, q שלמים

$$\text{כך ש-} \frac{n + \sqrt{2}}{n - \sqrt{2}} = \frac{p}{q} \text{ . לאחר כפל בהצלבה מקבלים}$$

$$qn + q\sqrt{2} = pn - p\sqrt{2} \text{ ולכן } \sqrt{2} = \frac{pn - qn}{q + p} \text{ , בסתירה לכך ש-} \sqrt{2} \text{ הוא}$$

אי-רציונאלי.

ג. נניח בשלילה שהסדרה מתכנסת בתת המרחב, כלומר $x_n \rightarrow a \in \mathbb{I}$. לכן

(לפי סעיף א') היא מתכנסת ב- $\mathbb{R}$. קל לראות ש- $x_n \rightarrow 1$. מיחידות

הגבול במרחב מטרי נקבל $a = 1$ וזו סתירה.

שאלת אתגר

הראו שאם $(X, \|\cdot\|)$ מרחב נורמי ו- d המטריקה המושרה מהנורמה אזי **לא**

קיימים כדורים **שונים** $B(a_1, r_1), B(a_2, r_2)$ כאשר $r_1 < r_2$ ו- $B(a_1, r_1) \supset B(a_2, r_2)$.

פתרון

נניח $a_2 \neq a_1$ וכן $r_1 < r_2$ ונניח בשלילה ש- $B(a_2, r_2) \subseteq B(a_1, r_1)$ אזי

$$a_2 \in B(a_2, r_2) \subseteq B(a_1, r_1) \text{ ולכן } \|a_2 - a_1\| < r_1 \text{ יהי } v = a_1 + r_1 \cdot \frac{a_2 - a_1}{\|a_2 - a_1\|} \text{ (שימו לב}$$

אם היינו ב- $\mathbb{R}^2$ המשמעות הגיאומטרית היתה חיבור של הוקטור a_1 לוקטור עם

נורמה r_1 בכיוון של $(a_2 - a_1)$ מתקיים:

$$\begin{aligned} \|v - a_2\| &= \left\| a_1 + r_1 \cdot \frac{a_2 - a_1}{\|a_2 - a_1\|} - a_2 \right\| = \left\| (a_2 - a_1) \cdot \left(\frac{r_1}{\|a_2 - a_1\|} - 1 \right) \right\| \\ &= \left\| (a_2 - a_1) \frac{r_1 - \|a_2 - a_1\|}{\|a_2 - a_1\|} \right\| = \\ &= \frac{\|a_2 - a_1\|}{\|a_2 - a_1\|} |r_1 - \|a_2 - a_1\|| = r_1 - \|a_2 - a_1\| < r_1 < r_2 \end{aligned}$$

לכן $v \in B(a_2, r_2)$ אבל $v \notin B(a_1, r_1)$ שכן: $\|v - a_1\| = r_1$.

שם הקורס: טופולוגיה
שם המרצה: דר' נוביק
מתרגלים: לואי פולב ומני שלוסברג

הערה: $a_2 \neq a_1$ ולכן בהכרח $\|a_2 - a_1\| \neq 0$ ומכאן שהביטוי $\frac{a_2 - a_1}{\|a_2 - a_1\|}$ מוגדר.

קיבלנו סתירה להנחה.